

[Kristen Amby.]

dette Forslag sin Tilslutning. Men ud fra en demokratisk Grundanskuelse i alt Fald kan man ikke med nogen Vægt sætte sig imod et Forslag af den Karakter, som adskillige Medlemmer af mit Parti og jeg her har forelag. Vi ved nok, at et demokratisk Slag rd har udtalt: ingen over og ingen ved Siden af Folketinget; men det burde dog rettelig lyde: ingen over og ingen ved Siden af Folket.

Saa rejser sig ganske vist det Spørgsmaal: Hvordan skal man bringe en Folkeafstemning til Anvendelse, over for hvilke Spørgsmaal er det rimeligt og betimeligt at anvende den? For det første: skal Folkeafstemningen kun kunne bruges som Referendum, altsaa som Bekræftelse eller Forkastelse af det Lovgivningsarbejde, som den lovgivende Forsamling har gjort, eller skal den ogsaa kunne være initiativskabende? Det har der tidligere været ført ret store Debatter om. Jeg maa her sige, at bortset fra, hvilke Betragtninger man i øvrigt har, vil man meget vel kunne hævde, at vort Forslag er en Slags forsinket Referendum, for saa vidt den afgørende Ændring, der skete i sin Tid ved den nye Straffelovs Vedtagelse, i Virkeligheden ikke burde være sket, uden at Folket direkte var spurgt. Dernæst kommer det mere afgørende, nemlig Spørgsmaalet: over for hvilke Problemer er det rimeligt at lade Folkeafstemningen træde i Kraft? Gives der noget Kriterium herfor? Det kan vel ikke være Meningen, at ethvert Spørgsmaal, ligegyldigt om det er stort eller lille, betydningsfuldt eller ikke, skal kunne kastes ud til Folkeafstemning.

Naturligvis er det ikke let at formulere en almindelig Regel; men det forekommer mig alligevel, at der gives et vist generelt Princip. Man kunde formulere det saadan: Er visse Spørgsmaal af afgørende Betydning og samtidig enkle og klare — naar altsaa begge disse to karakteristica forefindes, saa der altsaa foreligger et i dybeste Forstand enfoldigt Spørgsmaal —, saa egner de sig for Folkeafstemning. Derfor er det ogsaa rimeligt, saadan som de moderne Demokratier har praktiseret det, for det første at lade Spørgsmaal om national Tilhørsforhold afgøre ved Folkeafstemning, dernæst at lade afgørende Ændringer i Statsformen blive afgjort ved Folkeafstemning, og endelig for det tredje vilde det være rimeligt, at store og afgørende Sager afgøres direkte af Folket.

Det Spørgsmaal, vi her ønsker afgjort ved Folkeafstemning, kommer naturligvis

ind under tredje Kategori; det er et stort og afgørende Spørgsmaal. Vi mener endvidere, at det er tilstrækkelig enkelt og klart til, at det kan afgøres direkte af Folket. Man har tidligere her i Tinget forhandlet, hvorvidt andre Spørgsmaal var egnede til Afgørelse ved Folkeafstemning, f. Eks. Spørgsmaalet om Landets Værn. Jeg skal ikke nægte, at jeg for mit Vedkommende, hvis man gjorde Spørgsmaalet tilstrækkelig enkelt — og ingen vil nægte, at det er afgørende —, saa at Spørgsmaalet til Folket lød, om det ønsker sig værnet ved Vaabenmagt eller ikke, vilde være stemt for, at et saadant Spørgsmaal afgjordes direkte ved Folkeafstemning.

Der er nu næppe nogen Tvivl om, at et Spørgsmaal som det om Dødsstraffens Genindførelse, der henhører under Strafferetten, ogsaa er et enkelt Spørgsmaal. Der er Masser af Spørgsmaal i Strafferetten, man ikke kan spørge Folket om, fordi de ikke er enkle nok. Men selv om vi nu ikke, da vi vedtog den nye Straffelov, spurgte Folket, gik man alligevel i sin Behandling og i sin Afgørelse ud fra den Retsbevidsthed, man nu mente forefandtes i Folket, og da man tydeligt og klart fandt, at Folket krævede strengere Bestemmelser for visse Arter af Forbrydelse, bl. a. visse Sædelighedsforbrydelser, end man havde hjemlet i den gældende Straffelov, gennemførte man ogsaa disse Bestemmelser i den nye; og det er ikke saa underligt, at man gjorde det, for det maa man eo ipso gøre, naar man laver en ny Straffelov. Den kan i øvrigt kun have Værdi, for saa vidt det var kommet dertil, at der nu var en Modsigelse og Modsætning mellem den Retsbevidsthed, der var gældende og nedfældet i Befolkningen, og den gældende Ret.

Den Modsætning var altsaa af den Art, at man krævede strengere Bestemmelser, end Straffeloven hjemlede, for visse Forbrydelser; og man fulgte da ogsaa denne udtalte, men tydelige og klare Folkevilje. Men det forekommer mig at være en indre Modsigelse, at man, samtidig med at man som Princip nok vilde gøre Straffeloven strengere, dog alligevel paa det afgørende Punkt gjorde den mildere, idet man afskaffede Dødsstraffen.

Hvorfor gjorde man nu det? Ja, der er for mig ingen Tvivl om, hvorfor man gjorde det. Fordi man paa dette enkelte Punkt bøjede sig for kriminologiske og juridiske Argumenter, der, enten de er rigtige eller ej, i alt Fald efter mit Skøn ikke dengang var enstydige med Retsbevidstheden. Altsaa, over for det alminde-